

**CONCILIO||RVM QVATVOR GENE=||ralium. Niceni.
Constantinopolitani. Ephesini. et Calce=||donensis. Que
diuus Gregorius magnus tanq[uam]|| quatuor Euangelia
colit ac veneratur.||**

Merlin, Jacques

Coloniae, 1530

VD16 M 4842

Canones apostoloru[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72934)

INCIPIVNT CANONES

APOSTOLORVM PER CLEMENTEM PAPAM PROLATI.

- Cap. primum. ¶ Episcopus à duobus aut tribus episcopis ordinetur.
- II. ¶ Presbyter ab vno episcopo ordinetur, & diaconus, & reliqui clerici.
- III. ¶ Si quis episcopus aut presbyter præter ordinationem domini, alia quædam in sacrificio offerat super altare, id est, aut mel, aut lac, aut pro vino ficeram, & confecta quædam, aut volatilia, aut animalia quædam, aut legumina, contra constitutionem domini faciens, congruo tempore deponatur.
- III. ¶ Offerri non liceat aliquid ad altare præter nouas spicas, & vvas, & oleum ad luminaria, & thymiana, id est, incensum tempore quo sacra celebratur oblatio.
- V. ¶ Reliqua poma omnia ad domum primitiæ episcopo & presbyteris dirigantur, nec offerantur in altari. Certum est autem quod episcopus & presbyteri diuidant diaconis & reliquis clericis.
- VI. ¶ Episcopus aut presbyter, vxorẽ propriam nequaquam sub obtentu religionis abiciat. Si vero reiecerit, excõicetur, sed & si perseuerauerit, deñciatur.
- VII. ¶ Episcopus, aut presbyter, aut diaconus nequaquam seculares curas assumat, sin autem, deñciatur.
- VIII. ¶ Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus sanctum paschæ diem ante vernale æquinoctium cum Iudæis celebrauerit, abiciatur.
- IX. ¶ Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, vel quilibet ex sacerdotali catalogo facta oblatione, non comunicauerit, aut causam dicat (si rationabilis fuerit, veniam consequatur) aut si non dixerit, cõmunionem priuetur, tanquam qui populo causa læsionis extiterit, dans suspensionem de eo qui sacrificauit, quod recte non obtulerit.
- X. ¶ Omnes fideles qui ingrediuntur ecclesiam & scripturas audiunt, non autem perseuerant in oratione, nec sanctam cõmunionem percipiunt, velut in quietudines ecclesiæ cõmouentes, cõuenit cõmunionem priuari.
- XI. ¶ Si quis cum excõmunicato saltim in domo simul orauerit, iste cõmunionem priuetur.
- XII. ¶ Si quis cum damnato clerico veluti cum clerico simul orauerit, iste damnatur.
- XIII. ¶ Si quis clericus, aut laicus a cõmunionem suspensus, seu cõicatus, ad aliam properet ciuitatem, & suscipiat præter cõmendatitias lras, & qui susceperit, & qui susceptus est, cõmunionem priuent. Excõmunicato vero proteletur ipsa correptio, tanquam qui meritus sit, & ecclesiam dei seduxit.
- XIII. Episcopo non licet alienam parrochia, propria relicta, quædere, licet cogat à plurimis, nisi forte quis eum rationabili causa cõpellat, tanquam qui possit ibidem constitutus plus lucri conferre, & in causa religionis aliquid profectus prospicere. Et hoc non à semetipso pertentet, sed multorum episcoporum iudicio & maxima supplicatione perficiat.
- XV. ¶ Si quis presbyter aut diaconus, aut quilibet de numero clericorum relinquens propriam parrochia, pergat ad alienam, & omnino demigrat, præter episcopi sui conscientiam, ut in aliena parrochia cõmoret, huic vltorius ministrare, non patimur, præcipue si vocatus ab episcopo redire cõtempserit, in sua inquietudine perseuerans, veruntamen tanquam laicus ibi cõmunicet.
- XVI. ¶ Episcopus vero apud quem moratus esse cõfiterit, si cõtra eos decretam cessationem pro nihilo reputas, tanquam clericos forte susceperit, velut magister inquietudinis cõmunionem priuetur.
- XVII. ¶ Si quis post baptismum secundum fuerit nuptiis copulatus, aut cõcubinam habuerit, non potest esse episcopus, nec presbyter, aut diaconus, aut prorsus ex numero illo qui ministerio sacro deseruiunt.
- XVIII. ¶ Si quis viduam, & eiectam acceperit, aut meretricem, aut ancillam, vel aliquam de his, quæ publicis spectaculis mancipantur, non potest esse episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut ex eo numero, qui ministerio sacro deseruiunt.
- XIX. ¶ Qui duas in coniugium sorores acceperit, vel filiam fratris, clericus esse non poterit.
- XX. ¶ Clericus fidei iuramentis inseruiens, abiciatur.
- XXI. ¶ Eunuchus si per insidias hominum factus est, vel si in persecutioe, eius sunt amputata virilia, vel sita natus est, & est dignus, efficiatur episcopus.
- XXII. ¶ Si quis abscidit semetipsum, id est, si quis amputauit sibi virilia, non fiat clericus quia suipsum homicida est, dei conditionis inimicus.
- XXIII. ¶ Si quis cum clericus fuerit, absciderit semetipsum, omnino dānetur, quia suus homicida est.
- XXIII. ¶ Laicus semetipsum abscidens, annis tribus cõmunionem priuetur, quia suæ vite insidiator extitit.
- XXV. ¶ Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto captus est, deponatur, non tamen cõmunionem priuetur, dicit enim scriptura: Non iudicabit dominus bis.
- XXVI. ¶ Similiter & reliqui clerici huic conditioni subiaceant. (in idipsum.)
- XXVII. ¶ In nuptiis autem qui ad clerum prouecti sunt, præcipimus, ut si voluerint, vxores accipiant, sed lectores, cantoresque, tantummodo.

Canones apostolorum.

XXVIII. ¶ Episcopū aut presbyter, aut diaconū percipientē fideles delinquentes, aut infideles inique agētes, & per hōi volentē timeri, deici ab officio suo præcipimus, quā nūquā nos hoc dñs docuit. E contrario vero, ipse cū percuteret, non repercutiebat, cū malediceret, non maledicebat, cū pateretur, non comminabatur.

XXIX. ¶ Si quis ep̄s, aut p̄byter, aut diaconus depositus iuste sup certis criminibus, ausus fuerit attere ministeriū dudū sibi cōmissum, hic ab ecclesia penitus abscindatur.

XXX. ¶ Si quis ep̄s aut p̄b̄r, aut diaconus p pecunias hāc obtinuerit dignitatē, deiciat, & ordinator eius, & à cōione modis oibus abscindat, sicut Simon magus à Petro.

XXXI. ¶ Si quis ep̄s secularibus potestatibus vsus, ecclesiam per ipsas obtineat, deponatur, & segregentur oēs quicunq; illi communicant.

XXXII. ¶ Si quis p̄b̄r contēnēs ep̄m suū, seorsum populū collegerit, & altare aliud erexerit, nihil habēs quo reprehēdat ep̄m in causa pietatis & iustitiæ, deponat, q̄si principatus amator existēs. Est em̄ tyrannus & cæteri clerici, q̄cūq; tali cōsentiūt, deponant: laici vero segregent. Hæc tamen post vnā & secundā & tertīā ep̄s obsecrationē fieri conueniant.

XXXIII. ¶ Si quis p̄b̄r aut diacon⁹, ab ep̄o suo segregat, hūc nō licere ab alio recipi, sed ab ip̄o qui eū sequestrauerat, nisi forsitan obierit ep̄s ipse, qui eū segregasse cognoscitur.

XXXIII. ¶ Nullus ep̄oꝝ peregrinoꝝ, aut presbyteroꝝ, aut diaconoꝝ, sine cōmēdatiōis suscipiat epistolis. Et cū scripta detulerint, discutiant attentius, & ita suscipiant, si prædicatores pietatis extiterint. Sin minus, nec quæ sunt necessaria subministrēt eis, & ad cōmunionē nullatenus admittantur, quia per subreptionē multa proueniunt.

XXXV. Ep̄os gētiū singulāꝝ scire cōuenit, q̄s inter eos primus habeat, quē velut caput existimēt, & nihil amplius p̄ter eius cōscientiā gerāt, quā illa sola singuliq; parochiæ propriæ & villis q̄ sub ea sunt, cōpetunt. Sed nec ille p̄ter oīm cōscientiā, faciat aliqd in eoꝝ parochiis, sic em̄ vnanimitas erit, & glorificabitur deus per Christū in sp̄u sancto.

XXXVI. ¶ Episcopū nō audere extra terminos pprios, ordinatōes facere in ciuitatibus, & villis q̄ illi nullo iure subiectæ sunt. Si vero cōuictus fuerit hoc fecisse p̄ter eoꝝ cōscientiā qui ciuitates ipsas & villas detinent, & ipse deponat & q̄ ab illo sunt ordinati.

XXXVII. ¶ Si quis ep̄s nō susceperit officiū & curā populi sui cōmissam, hic cōione priuet, quoad usq; cōsentiat obedientiā cōmodans. Similiter & presbyter & diaconus, si vero perrexerit, nec receptus fuerit, nō pro sua snia, sed pro malitia populi, ipse qdē maneat ep̄s; clerici vero ciuitatis cōione priuent, eo q̄ eruditores inobedientis populi nō fuerunt.

XXXVIII. ¶ Bis in anno cōcilia ep̄oꝝ celebrent, vt inter se iuicē, dogmata pietatis explorēt, & exurgētes ecclesiasticas cōtentiones amoueāt, semel quidē quarta septimana p̄tecostes. Secūdo vero duodecimo die mēsis Iperberetæ. i. iuxta Romanos. iiii. Idus Octobris.

XXXIX. ¶ Omnīū negotioꝝ ecclesiasticōꝝ curā, ep̄s habeat, & ea, velut deo cōtēplāte, disp̄set nec ei liceat ex his oibus aliqd oīno cōtingere, aut parētibus pprijs q̄ dei sunt cōdonare. Qd̄ si pauperes sunt, tanq̄ paupibus subministrēt, nec eoꝝ occasiōe eccl̄iæ negocia dep̄det.

XL. ¶ Presbyteri, & diaconi, p̄ter ep̄m, nihil agere pertētent. Nā dñi populus, ip̄s commissus est, & pro aiabus eoꝝ hic redditurus est rationē, sin autē manifeste res propriæ ep̄s copus, sicut voluerit: & qbus voluerit, relinquere, ne sub occasione ecclesiasticāꝝ res q̄ ep̄s copus esse probant, intercidant. Fortassis em̄ aut vxorē habet, aut filios, aut propinquos, aut seruos, & iustū est hoc apud deū, & hoies, vt nec ecclesia patiat detrimentū ignoratiōe res p̄tificis, nec ep̄s, nec eius propinqui sub obrētū ecclesiæ, proscribant, & in causas incidāt, quæ ad eū pertinent, morsq; eius iniurijs malæ famæ subiacet.

XLI. ¶ Præcipimus, vt in ptāte sua ep̄s res ecclesiæ habeat: si em̄ aiæ hoīm p̄tiosæ illi sunt creditæ, multo magis optet eū curā pecuniāꝝ gerere, ita vt ptāte eius, indigētibus oīa disp̄sent p̄ p̄b̄os & diaconos, & cū timore omniq; sollicitudine ministrēt. Ex his autē q̄ indiget (si tñ indiget) ad suas necessitates & ad peregrinoꝝ fratꝝ vsus, & ipse percipiat, vt nihil eis possit omnino deesse. Lex em̄ dei præcipit, vt qui altari deseruiunt, de altari pascantur, quia nec miles stipendijs proprijs contra hostes arma sustulit.

XLII. ¶ Ep̄s aut p̄b̄r, aut diaconus, alex, aut ebrietati deseruiēs, aut desinat, aut certe dānet.

XLIII. ¶ Subdiaconus, aut lector, aut cantor similia faciens, aut desinat, aut cōmunionē priuetur: Similiter etiam laicus.

XLIV. ¶ Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, vsuras à debitoribus exigens, aut desinat, aut certe damnetur.

XLV. ¶ Ep̄s, presbyter, & diaconus, qui cū hæreticis orauerit, tantūmodo cōmunionē priuetur. Si vero tanq̄ clericos hortatus eos fuerit, agere, vel orare, damnetur.

¶ Ep̄m

XLVI. ¶ Episcopū aut presbyter, hæreticoꝝ suscipientem baptisma, damnari præcipimus. Quæ em̄ cōuentio Christi ad Belialꝝ aut quæ pars fideli cum infidelibꝝ

XLVII. ¶ Episcopus aut presbyter, si eū qui secundū veritatē habuerit baptisma, denuo baptizauerit, aut si pollutū ab impijs nō baptizauerit, deponat, tanq̄ deridens crucē & mortē dñi, nec veros sacerdotes à falsis sacerdotibus iure discernens.

XLVIII. ¶ Si quis laicus vxorem propriam pellens, alteram, vel ab alio dimissam duxerit communionē priuetur.

XLIX. ¶ Si quis episcopus aut presbyter, iuxta præceptū domini non baptizauerit, in nomine patris & filij & spiritus sancti, sed in tribus sine initio principijs, aut in tribus filijs, aut in tribus paraclētis, abijciatur.

L. ¶ Si quis episcopus aut presbyter, non in trinamerione vnus mysterij baptisma celebret, sed semel mergat in baptismate, quod dari uidetur in dñi morte, deponatur. Non em̄ dixit nobis dominus, in morte mea baptizate: sed, euntes docete omnes gentes, baptizantes eos, in nomine patris, & filij, & spūs sancti.

Incipit epistola prima Clementis ad Iacobum

Fratrem Domini.

LEMENS, Iacobo Domino, episcopo episcopoz regēti Hebræoz sanctā ecclesiā Hierosolymis, sed & oēs ecclesias, quæ vbiqꝝ dei prouidētia fundatæ sunt, cum patribus, & diaconibus, & cæteris oibus patribus, pax tibi sit semp. Norum tibi facio dñe, quia Simon Petrus, q̄ veræ fidei merito & integræ prædicationis obtentu, fundamentū esse ecclesiæ definitus est, qua de causa etiā dñi ore cognominatus est Petrus, q̄ fuit primitiæ electiōis dñi apostoloꝝ primus, cui & primo, deus pater filiū reuelauit, cui & Chrūs cōpetenter beatitudinē contulit, q̄a & vocatus est, & electus, & conuiuia dñi, & comes

effectus, tanq̄ bonus & probatissimus discipulus, q̄ obscuriorē mundi plagā occidentis, velut omnium potentior illuminare præceptus est, quiqꝝ & integre potuit implere præceptū. Sed q̄ usqꝝ sermone protrahā refugiens indicare quod triste est, q̄d quidē necesse est, licet tarde, pferre. Hic deniqꝝ ipse Petrus q̄ proximēsa charitate, quā erga oēs hoīes gerebat, palā, cū omni fiducia, aduersante etiā tyranno, totius mūdi bonū prædicare non destitit, & regē oīm seculoz p orbē terræ vsqꝝ ad ipsius Romanæ vr̄bis huius notitiā, etiā vt ipsa saluaret iuexit. Hic (inquā) pro pietate pati volens, præsentē vitā finiuit. In ipsis autē diebus qbus vitæ finē sibi imminere præsentit, in cōuentu fratrum positus, apprehensa manu mea, repente consurgēs in auribus totius ecclesiæ, hæc protulit verba. ¶ Audite me fratres, & conserui mei, qm̄ vt edoctus sum ab eo q̄ misit me dño, & magistro meo Iesu Christo, dies mortis meæ instat, Clemētem hunc episcopū vobis ordino, cui soli meæ prædicationis & doctrinæ cathedrā trado, q̄ mihi ab initio vsqꝝ ad finē comes in oibus fuit, & per hoc veritatē totius meæ prædicationis agnouit. Qui in oibus tentationibus meis focius extitit fideliter perseverās. Quē præ cæteris expertus sum dñm colentē, homines diligentē, castū, discendi studijs deditū, sobriū, benignū, iustū, patientē, scientē ferre nonnullos, etiā ex his qui in verbo domini instituuntur, iniurias. Propter quod ipsi trado à dño mihi traditam potestātē ligandi & soluendi, vt de oibus quibuscūqꝝ decreuerit in terris hoc decretū sit & in cælis. Ligabit em̄ quod oportet ligari, & soluet q̄d expedit solui, tanq̄ qui ad liquidum ecclesiæ regulam nouerit, ipsum ergo audite, scientes, q̄a quicunqꝝ contristauerit doctorē veritatis, peccat in Christū, & patre omnium exacerbat deum, propter quod & vita carebit. Ipsum autē qui præest, cæteris oportet medici vicē agere, & nō feræ bestię furore cōmoueri. ¶ Hæc eo dicente, ego procidens ad pedes eius, rogabam excusans me & declinans honorē cathedræ vel potestatē. At ille respondens, pro hoc, inquit, ne me rogaueris, hoc em̄ fieri statutū est mihi, & eo magis quo te excusas, quia hæc cathedra eū, qui cupit eā, & audacter expetit, non requirit, sed ornatū moribus & in verbis eruditum. Quod si esset alius melior, si quis mihi alius adiutor tā sedulus asstitisset, si quis tam plenæ doctrinæ meæ rationē cœpisset, sed & ecclesiasticas dispositiones à me tā plane didicisset, habēs aliū talē, non te cogere, opus bonū suscipere nolentē. Superfluum est ergo aliū quærere, cum primitias eoz qui ex gentilibus per me saluant, & præcipue huius vr̄bis te primū obtulerim deo. Sed & illud intueri, q̄a si periculū peccati timens, suscipere refugis ecclesiæ gubernacula certus esto quia amplius peccas, q̄ si populū dei velut in fluctibus positū, & periclitantē (cū iu-

Quis fuit
anno cbris
sti, 94a
A

B

C

A 3 uare